

УДК 37.016
Б81

Бондар Т. М.

Б81 Математика. 1 клас. Частина 2 / Т. М. Бондар. — Х. : Вид. група «Основа», 2019. — 262, [2] с. — (Серія «Мій конспект»).

ISBN 978-617-00-3638-4.

Посібник містить орієнтовне календарно-тематичне планування та розробки уроків математики у 1-му класі Нової української школи, складені відповідно до вимог нового Державного стандарту початкової освіти (2018) за Типовою освітньою програмою авторського колективу під керівництвом О. Я. Савченко.

Розподіл годин і тематика уроків відповідають змісту підручника С. О. Скворцової, О. В. Онопрієнко (Математика : підруч. для 1 кл. закл. загал. серед. освіти. — Х. : Вид-во «Ранок», 2018).

Конспекти уроків, різноманітних за формою проведення, побудовано з урахуванням основних положень Концепції «Нова українська школа», на засадах компетентнісного, діяльнісного підходів, з використанням елементів інтеграції, інноваційних та здоров'язбережувальних технологій, інтерактивних методів та прийомів навчання, сучасного обладнання як складової нового освітнього середовища.

Для вчителів початкової школи.

УДК 37.016

ISBN 978-617-00-3638-4

© Бондар Т. М., 2018
© Корягін В. О., дизайн обкладинки, 2019
© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2019

ЗМІСТ

Орієнтовне календарне планування	5
Розділ 2. Прийоми додавання і віднімання чисел у межах 10 (продовження).	7
Урок 65. Правило знаходження невідомого доданка	7
Урок 66. Називаємо компоненти та результат віднімання	10
Урок 67. Додаємо і віднімаємо числа	13
Урок 68. Вимірюємо довжини відрізків. Лінійка	16
Урок 69. Будуємо відрізки	20
Урок 70. Вирази на дві дії	24
Урок 71. Додавання та віднімання числа 3	28
Урок 72. Досліджуємо таблиці додавання і віднімання числа 3	32
Урок 73. Додаємо і віднімаємо числа 0, 1, 2, 3	36
Урок 74. Додаємо і віднімаємо числа 0, 1, 2, 3. Підготовка до розв'язування задач	39
Урок 75. Готуємося до вивчення задач	43
Розділ 3. Додавання і віднімання в межах 10. Задача	46
Урок 76. Додаємо і віднімаємо число 4	46
Урок 77. Додаємо і віднімаємо число 4. Робота за схемами	49
Урок 78. Знайомимося із задачею. Умова, запитання задачі	52
Урок 79. Складові задачі: числові дані, шукане, розв'язання, відповідь	56
Урок 80. Досліджуємо задачі. Задачі із числовими даними, яких бракує. Задачі із зайвими числовими даними	60
Урок 81. Досліджуємо таблиці додавання і віднімання числа 4	65
Урок 82. Додаємо і віднімаємо числа 0, 1, 2, 3, 4	69
Урок 83. Відкриваємо спосіб додавання і віднімання числа 5	72
Урок 84. Додаємо і віднімаємо число 5	78
Урок 85. Досліджуємо таблиці додавання і віднімання числа 5	82
Урок 86. Вчимося виконувати арифметичні дії з величинами. Вимірювання довжин відрізків	86
Урок 87. Додаємо і віднімаємо числа частинами. Порівнюємо величини	89
Урок 88. Досліджуємо таблиці додавання чисел другої п'ятірки	94
Урок 89. Готуємося до вивчення віднімання чисел 6, 7, 8, 9	97
Урок 90. Готуємося до вивчення віднімання чисел 6, 7, 8, 9. Робота над задачами	101
Урок 91. Складаємо короткий запис задачі	104
Урок 92. Віднімаємо числа 6, 7, 8, 9	108
Урок 93. Віднімаємо числа 6, 7, 8, 9. Робота над задачами	111
Урок 94. Складаємо короткий запис задач	114
Урок 95. Знаходимо невідомі зменшуване і від'ємник	118
Урок 96. Віднімаємо числа другої п'ятірки	121
Урок 97. Порівнюємо число і математичний вираз	125
Урок 98. Досліджуємо таблиці віднімання чисел другої п'ятірки	129
Урок 99. Порівнюємо число і математичний вираз	132
Урок 100. Порівнюємо математичні вирази	135
Урок 101. Маса предметів. Кілограм	138
Урок 102. Місткість посудин. Літр. Повторення вивченого	142

Розділ 4. Двоцифрові числа	145
Урок 103. Записуємо задачу коротко. Опорна схема задачі	145
Урок 104. Досліджуємо властивості величин	149
Урок 105. Досліджуємо лічильну одиницю «десяток»	152
Урок 106. Порівнюємо, додаємо та віднімаємо десятки	155
Урок 107. Круглі числа. Додаємо та віднімаємо круглі числа	158
Урок 108. Досліджуємо одиницю вимірювання довжини «дециметр»	161
Урок 109. Утворюємо числа другого десятка	164
Урок 110. Записуємо числа другого десятка. Розряди десятків та одиниць	167
Урок 111. Записуємо числа другого десятка. Утворення чисел першої сотні	170
Урок 112. Записуємо числа першої сотні. Робота з таблицями	173
Урок 113. Порівнюємо числа в межах 100	176
Урок 114. Додавання та віднімання на основі складу чисел другого десятка	179
Урок 115. Додавання і віднімання на основі складу чисел першої сотні	181
Урок 116. Додавання і віднімання на основі складу чисел першої сотні. Творча робота над задачею	184
Урок 117. Додавання та віднімання числа 1. Складене іменоване число	188
Урок 118. Додавання та віднімання чисел на основі нумерації. Сума розрядних доданків	191
Урок 119. Узагальнюємо розуміння нумерації чисел першої сотні	194
Урок 120. Додавання та віднімання одноцифрового числа	199
Урок 121. Додавання та віднімання одноцифрового числа. Робота з іменованими числами	203
Урок 122. Додавання типу $25 + 30$. Віднімання типу $45 - 20$	206
Урок 123. Закріплення вивчених типів додавання та віднімання	209
Урок 124. Досліджуємо задачі. Обернена задача	213
Урок 125. Знаходимо невідомий від'ємник і зменшуване	216
Урок 126. Задачі на знаходження невідомого зменшуваного або від'ємника	219
Урок 127. Розв'язуємо задачі. Обернені задачі	222
Урок 128. Досліджуємо складові задач	225
Урок 129. Додавання і віднімання двоцифрових чисел	227
Урок 130. Одиниця вимірювання часу — доба	230
Урок 131. Вивчаємо час за годинником	233
Урок 132. Дізнаємося про тривалість доби	237
Урок 133. Додаємо та віднімаємо числа (<i>спосіб обчислення частинами</i>)	240
Урок 134. Визначаємо вартість товару. Гривня, копійка	244
Урок 135. Знайомимося з одиницею вимірювання довжини «метр»	246
Урок 136. Додаємо і віднімаємо числа. Повторюємо вивчене	249
Урок 137. Додаємо і віднімаємо числа. Повторюємо вивчене. Міри довжини	251
Урок 138. Перевіряємо свої досягнення	253
Урок 139. Повторення вивченого	256
Урок 140. Підсумковий урок за рік. Математичний квест	259
Література та Інтернет-ресурси	263

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ

№ з/п	Тема уроку	Дата
Розділ 2. Прийоми додавання і віднімання чисел у межах 10 (продовження)		
65	Правило знаходження невідомого доданка	
66	Називаємо компоненти та результат віднімання	
67	Додаємо і віднімаємо числа	
68	Вимірюємо довжини відрізків. Лінійка	
69	Будуємо відрізки	
70	Вирази на дві дії	
71	Додавання та віднімання числа 3	
72	Досліджуємо таблиці додавання і віднімання числа 3	
73	Додаємо і віднімаємо числа 0, 1, 2, 3	
74	Додаємо і віднімаємо числа 0, 1, 2, 3. Підготовка до розв'язування задач	
75	Готуємося до вивчення задач. Перевіряємо свої досягнення	
Розділ 3. Додавання і віднімання в межах 10. Задача		
76	Додаємо і віднімаємо число 4	
77	Додаємо і віднімаємо число 4. Робота за схемами	
78	Знайомимося із задачею. Умова, запитання задачі	
79	Складові задачі: числові дані, шукане, розв'язання, відповідь	
80	Досліджуємо задачі. Задачі із числовими даними, яких бракує. Задачі із зайвими числовими даними	
81	Досліджуємо таблиці додавання і віднімання числа 4	
82	Додаємо і віднімаємо числа 0, 1, 2, 3, 4	
83	Відкриваємо спосіб додавання і віднімання числа 5	
84	Додаємо і віднімаємо число 5	
85	Досліджуємо таблиці додавання і віднімання числа 5	
86	Вчимося виконувати арифметичні дії з величинами. Вимірювання довжин відрізків	
87	Додаємо і віднімаємо числа частинами. Порівнюємо величини	
88	Досліджуємо таблиці додавання чисел другої п'ятірки	
89	Готуємося до вивчення віднімання чисел 6, 7, 8, 9	
90	Готуємося до вивчення віднімання чисел 6, 7, 8, 9. Робота над задачами	
91	Складаємо короткий запис задачі	
92	Віднімаємо числа 6, 7, 8, 9	
93	Віднімаємо числа 6, 7, 8, 9. Робота над задачами	
94	Складаємо короткий запис задач	
95	Знаходимо невідомі зменшуване і від'ємник	
96	Віднімаємо числа другої п'ятірки	
97	Порівнюємо число і математичний вираз	
98	Досліджуємо таблиці віднімання чисел другої п'ятірки	
99	Порівнюємо число і математичний вираз	
100	Порівнюємо математичні вирази	
101	Маса предметів. Кілограм	
102	Місткість посудин. Літр. Повторення вивченого	

№ з/п	Тема уроку	Дата
Розділ 4. Двоцифрові числа		
103	Записуємо задачу коротко. Опорна схема задачі	
104	Досліджуємо властивості величин	
105	Досліджуємо лічильну одиницю «десяток»	
106	Порівнюємо, додаємо та віднімаємо десятки	
107	Круглі числа. Додаємо та віднімаємо круглі числа	
108	Досліджуємо одиницю вимірювання довжини «дециметр»	
109	Утворюємо числа другого десятка	
110	Записуємо числа другого десятка. Розряди десятків та одиниць	
111	Записуємо числа другого десятка. Утворення чисел першої сотні	
112	Записуємо числа першої сотні. Робота з таблицями	
113	Порівнюємо числа в межах 100	
114	Додавання та віднімання на основі складу чисел другого десятка	
115	Додавання і віднімання на основі складу чисел першої сотні	
116	Додавання і віднімання на основі складу чисел першої сотні. Творча робота над задачею	
117	Додавання та віднімання числа 1. Складене іменоване число	
118	Додавання та віднімання чисел на основі нумерації. Сума розрядних доданків	
119	Узагальнюємо розуміння нумерації чисел першої сотні	
120	Додавання та віднімання одноцифрового числа	
121	Додавання та віднімання одноцифрового числа. Робота з іменованими числами	
122	Додавання типу $25 + 30$. Віднімання типу $45 - 20$	
123	Закріплення вивчених типів додавання та віднімання	
124	Досліджуємо задачі. Обернена задача	
125	Знаходимо невідомий від'ємник і зменшуване	
126	Задачі на знаходження невідомого зменшуваного або від'ємника	
127	Розв'язуємо задачі. Обернені задачі	
128	Досліджуємо складові задач	
129	Додавання і віднімання двоцифрових чисел	
130	Одиниця вимірювання часу — доба	
131	Вивчаємо час за годинником	
132	Дізнаємося про тривалість доби	
133	Додаємо та віднімаємо числа (<i>спосіб обчислення частинами</i>)	
134	Визначаємо вартість товару. Гривня, копійка	
135	Знайомимося з одиницею вимірювання довжини «метр»	
136	Додаємо і віднімаємо числа. Повторюємо вивчене	
137	Додаємо і віднімаємо числа. Повторюємо вивчене. Міри довжини	
138	Перевіряємо свої досягнення	
139	Повторення вивченого	
140	Підсумковий урок за рік. Математичний квест	

РОЗДІЛ 2. ПРИЙОМИ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 10 (продовження)

УРОК 65. ПРАВИЛО ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА

Мета: актуалізувати знання учнів складу чисел 2–10, розуміння взаємозв'язку додавання та віднімання; удосконалювати розуміння термінів «перший доданок», «другий доданок», «сума», уміння називати компоненти додавання; ознайомити з правилом знаходження невідомого доданка; розвивати математичне мовлення та логічне мислення учнів; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної роботи; набори «Доміно»; ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

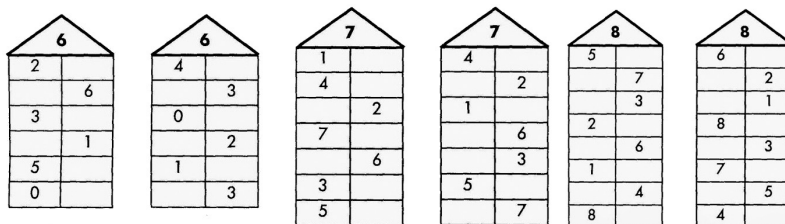
Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Повторення складу чисел

1) Робота в парах. Вправа «Засели будиночки».

2) Гра «Математичний м'яч».

Учитель кидає м'яч учневі та називає число. Учень повинен назвати пару до нього, щоб утворився склад раніше оголошеного умовного числа.

3. Повторення назв зимових місяців

— Відгадайте загадку.

- До нас прийшли чотири гості: спочатку стара, сива,
За нею зовсім ще дівча, по калюжах скаче, молода.
Третя гостя квітами обдарує, кличе купатися і світлом сяє.
Остання гостя дуже сумна, все плаче, ридає — прощатися не хоче.

— Яка пора року зараз? Назвіть зимові місяці. Який місяць зими починає зиму, відкриває Новий рік?

— Усі місяці року під час записування дати часто передають за допомогою цифр. Чи здогадалися ви, якому числу відповідає місяць січень? (1, бо він перший у році.)

4. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 1

Ось один чи одиниця,
Вона тонка, як спиця.

— Доберіть предмети-асоціації до цифри 1.

Навкруги уважно подивись —
І побачиш безліч одиниць:
Ручка, олівець і стовп,
Голка, гілка і лінійка,
Ніж, сірник, на сукні змійка...

Схожі всі на одиничку —
Цифру гарну й невеличку.
Струнко стань на хвилику ти,
Ліву руку відхили
Й одиничку утвори.

Фізкультхвилинка

Стали струнко, мов солдати,
Не хотілося щоб спати.
Руки вгору підняли,
Опустили й потрясли.
Наші ніженьки замліли,

Тож на раз, два, три — присіли.
Потім всі швиденько встали
І разом закрокували.
Навкруг себе покрутились
І за парти всі вместились.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань про спосіб знаходження невідомого доданка на основі знання складу числа (с. 68, завдання 2)

— Скільки крапочок повинно бути на доміно? (7.) Скільки крапочок ми бачимо? (1.) Як визначити, скільки крапочок закрили? (Необхідно пригадати склад числа 7. 7 — це 1 та 6. Отже, закрите число 6.)

2. Актуалізація знань про назви чисел при додаванні

1) Гра «Допоможіть Мишеняткові розібратися». Робота в групах.

Діти отримують приклад на додавання та набір слів: *перший доданок, другий доданок, сума, різниця*. Потрібно правильно приклеїти назви компонентів.

2) Гра «Виправте помилки». Робота в групах.

— Виправте, де неправильно позначено компоненти додавання.

6 + 3 = 9	7 + 3 = 10	4 + 2 = 6	5 + 2 = 7
6 — другий доданок	7 — сума	4 — перший доданок	5 — перший доданок
3 — перший доданок	3 — другий доданок	2 — другий доданок	2 — сума
9 — сума	10 — сума	6 — різниця	7 — другий доданок

3) Математичний диктант із записом прикладів.

- Перший доданок 6, другий доданок 1. Знайдіть суму. (7.)
- Перший доданок 4, другий доданок 3. Знайдіть суму. (7.)
- Запишіть суму чисел 5 і 2. (7.)
- Перший доданок 9, другий доданок 1. Знайдіть суму. (10.)
- Запишіть суму чисел 7 і 3. (10.)
- Запишіть суму чисел 8 і 2. (10.)

3. Робота з математичними матеріалами

— Викладіть 4 кружечки. Поряд покладіть 2 трикутники. Позначте їхню кількість цифрами. Як дізнатися, скільки всього геометричних фігур? (Об'єднували фігури, отже, потрібно додавати.) Який приклад утворився? Чому дорівнює значення виразу? ($4 + 2 = 6$)

— Назвіть числа у прикладі, що ми склали.

— Прикрийте рукою квадрати. Яке число залишилося? Як воно називається? Складіть приклад на віднімання. Прикрийте тепер трикутники. Яке число залишилося? Як воно називається?

4. Дослідження. Визначення правила знаходження невідомого доданка (с. 68, завдання 3)

— Які фрукти Мишенятко позначило на схемі червоним відрізком? Що позначено на схемі зеленим відрізком? Складіть приклад до схеми. Назвіть кожне число. Складіть до прикладу 2 приклади на віднімання. Назвіть кожне число, зазначаючи компоненти додавання.

— Яке правило ми можемо скласти, щоб навчитися знаходити невідомий доданок.

Висновок. Якщо від суми відняти відомий доданок, то знайдемо невідомий доданок.

5. Первинне закріплення. Гра «Доміно». Робота в парах

Діти за кісточкою доміно складають приклад на додавання, одне одному називають компоненти додавання. Один учень закриває один із доданків, а інший складає приклад на знаходження невідомого доданка. Потім міняються ролями.

6. Гра «Сніжинка»

На дошці записано приклади. За командою на числах записаних прикладів з'являється сніжинка. Потрібно назвати компонент, що став невідомим, та пояснити на основі правила спосіб знаходження невідомого доданка.

Завдання-«пастка»: сніжинка на місці суми та приклад на віднімання.

$7 + * = 10$	$* + 5 = 9$	$8 - * = 7$	$* + 1 = 10$	$4 + 6 = *$	$3 + * = 10$
--------------	-------------	-------------	--------------	-------------	--------------

7. Робота за сюжетним малюнком (с. 68, завдання 4)

— За кожною схемою складіть рівність на додавання. Назвіть доданки і суму. Що невідомо? Поясніть, як знайти цей компонент, та запишіть відповідну рівність.

— Що позначає число 7 на схемі? (*Суму.*) Що позначає число 2? (*Другий доданок.*) Що позначено знаком запитання? (*Невідомий перший доданок.*) Як знайти невідомий доданок? Складіть вираз, обчисліть його значення. ($7 - 2 = 5$.)

Аналогічну роботу проводять за другою схемою.

Фізкультхвилинка

Плів павутинку павучок —
І заболів йому бочок.
Встанем разом на хвилинку
Й проведем фізкультхвилинку.
Руки вгору, руки вниз.

Вліво, вправо повернись.
Сіли — встали, сіли — встали,
Кошенята заплигали.
У долоньки заплескали
І за парти посідали.

8. Логічні задачі

- Катруся з дуба груші рвала, у кошичок складала: дві татові і дві матусі, одну братику і одну Катрусі. Скільки всього груш зірвала Катруся? (*Жодної, бо груші на дубі не ростуть.*)
- На прогулянці в лісі діти назбирали ягоди, гриби й шишки. Кожен збирав щось одне. Мишко не збирав грибів, Андрійко не збирав ягід, а Настуся не збирала ані ягід, ані шишок. Що ж збирав кожен із дітей?

Андрійко

Настуся

Мишко

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- На уроці я дізнався(*лася*) ...
- Я легко виконав(*ла*) ...
- Треба було подумати, коли...
- На уроці мене зацікавило...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 66. НАЗИВАЄМО КОМПОНЕНТИ ТА РЕЗУЛЬТАТ ВІДНІМАННЯ

Мета: актуалізувати назви компонентів і результату дії додавання; закріпити розуміння учнями правила знаходження невідомого доданка; дати поняття про компоненти віднімання; учити розрізняти поняття «різниця — вираз» та «різниця — значення виразу»; удосконалювати обчислювальні навички; розвивати мовлення, логічне мислення учнів; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи; телевизор чи ноутбук; відеозаписи; конструктор LEGO; ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав дзвінок,
Починається урок.
Наші вушка на маківці.

Очі ширше відкриваємо,
Слухаємо і запам'ятовуємо.
Ні хвилини не втрачаємо.

2. Усне опитування

- Як називаються числа при додаванні?
- Як знайти невідомий доданок?
- Обчисліть невідомий доданок, якщо перший доданок 3, а значення суми — 7.
- Який знак необхідно поставити між числами, щоб записати математичний вираз — суму двох чисел 6 і 2? А що слід зробити, аби обчислити значення цієї суми? Обчисліть її значення.
- Який знак необхідно поставити між числами, щоб записати математичний вираз — різницю двох чисел 9 і 2? А що слід зробити, щоб обчислити значення цієї різниці? Обчисліть її значення.
- У яких випадках застосовують переставний закон додавання? Наведіть приклади.
- З якою арифметичною дією пов'язана дія додавання? Сформулюйте взаємозв'язок арифметичних дій додавання і віднімання.
- Яка арифметична дія називається відніманням? Як можна міркувати, щоб від 5 відняти 2?

3. Гра «Математичний м'яч»

Завдання: збільшення чи зменшення числа на 1 та 2.

4. Повторення про число 0

1) Загадка.

- Давай назви його м'ячем!
А хочеш — бубликом назовем.
То як його не називай —
Це цифра нуль — ти так і знай.

— Як отримати число 0? (*Нуль отримуємо при відніманні однакових чисел.*)

— Як зміниться результат дій при додаванні чи відніманні числа 0?

2) Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 0.

3) Творча робота.

— На що схожий нулик?

Він, як бублик, як калачик,
Як обручик чи як м'ячик,
Круглий сам. Ще в давнину
Цифру цю назвали нуль.

— Домалюйте нулик, щоб він став повітряною кулькою (*на окремих аркушах*).

Фізкультхвилинка. Пальчикова гімнастика

Руки на парту, пальці в кулак,
Зробимо вправу ми, дітоньки, так:
Пальці стискаємо і розтискаємо,
Будемо вправу ми з вами кінчати,
Буде нам легше тепер працювати.

Або: рухливі вправи (<https://youtu.be/ufafJlAKqOo>).

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Узагальнення поняття «сума» та «різниця». Робота в парах (с. 69, завдання 1)

— На яку ознаку потрібно орієнтуватися, щоб визначити «суми» та «різниця»? (Математичний знак: плюс чи мінус.)

Учні в парі розподіляють приклади на дві групи: обчислення суми та обчислення різниці. Записують приклади у зошит у 2 стовпчики. Обчислюють значення виразів.

Потім за поданим шифром будують 2 вежі з цеглинок конструктора LEGO.

Шифр

Сума		Різниця	
10	Оранжевий	0	Синій
9	Жовтий	3	Блакитний
7	Зелений	5	Зелений
6	Червоний	6	Червоний

Зразок виконаної роботи

Сума		Різниця	
$8 + 1 = 9$	Жовтий	$8 - 2 = 6$	Червоний
$9 + 1 = 10$	Оранжевий	$5 - 0 = 5$	Зелений
$4 + 2 = 6$	Червоний	$5 - 2 = 3$	Блакитний
$7 + 0 = 7$	Зелений	$3 - 3 = 0$	Синій

Перевірка. Правильність складання вежі за кольорами.

— Назвіть приклад з найбільшою (найменшою) відповіддю.

— Зачитайте рівності на додавання, називаючи компоненти додавання.

2. Ознайомлення з назвами компонентів та результату дії віднімання (с. 69, завдання 2)

— Усі кульки, що спочатку були у равлика, позначено цілим відрізком, який складається з двох частин — тонкої та жирної; усього кульок було 7. Кульки, які полетіли, позначено жирною лінією, їх 3. Кульки, що залишилися у равлика, позначено тонкою лінією, а їхня кількість невідома. Щоб дізнатися, скільки кульок залишилося у равлика, необхідно від загального числа кульок вилучити ті, що полетіли. Вилучити означає відняти.

$7 - 3 = 4$; 4 повітряні кульки, що залишилися у равлика. Записуємо і читаємо рівність:

7 мінус 3 дорівнює 4, або: 7 зменшити на 3 — одержимо 4.

— Як і при додаванні, числа при відніманні також мають свої назви. Що відбувається з числом, від якого віднімають інше число? (Число, від якого віднімають, зменшується.)

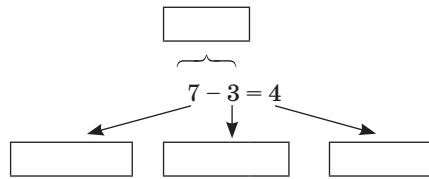
— Тому воно називається зменшуваним. Число, яке віднімають, називається від'ємником. Число, яке отримують у результаті віднімання, є значенням різниці.

— Прочитайте складену рівність із назвою компонентів. Яким відрізком на схемі позначено зменшуване? від'ємник? різницю?

3. Первинне закріплення. Робота в групах

1) Вправа «Доповни схему».

— У поданому прикладі на віднімання зазначте всі назви його компонентів. (Слід приготувати для групи декілька варіантів завдання.)

2) **Обчислення значень різниць (с. 69, завдання 3).**

— Обчисліть значення різниць. (При перевірці учні читають рівності з назвами компонентів і результату.)

4. **Уточнення розуміння поняття «на ... більше», «на ... менше».**

1) **Робота за сюжетним малюнком (с.69, завдання 4).**

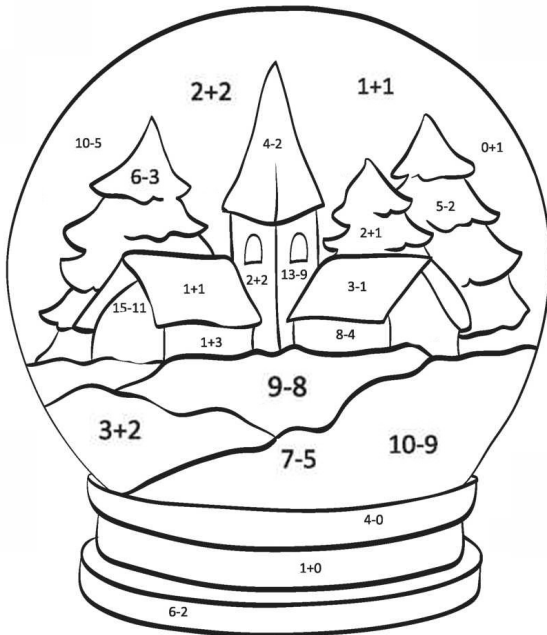
— Яке запитання складаємо до кожного малюнка? (Скільки цеглинок LEGO у коробці?)
 — Складіть рівності до кожного малюнка. Поясніть вибір арифметичної дії.

2) **Гра «Загадкова коробка». Робота в групах.**

Один з учнів групи складає схожу умову задачі. Нагадує запитання задачі. Решта повинні скласти приклад для розв'язання та сказати, скільки цеглинок учень заховав у коробку.

5. **Удосконалення обчислювальних навичок. Вправа «Математична розмальовка»**

(<https://childdevelop.com.ua/worksheets/2735/>)

- 1 — блакитний
- 2 — синій
- 3 — зелений
- 4 — сірий
- 5 — коричневий

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Метод «Мікрофон»

- Про що ви дізналися на уроці?
- Як називаються компоненти та результат дії віднімання?
- На що схожа назва результату дії віднімання?
- Яке завдання було виконувати найлегше?
- Що спричинило затруднення?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 67. ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА

Мета: актуалізувати розуміння понять «стільки ж», «на ... більше», «на ... менше»; повторити способи додавання та віднімання числа 3; удосконалювати обчислювальні навички; розвивати увагу, пам'ять, логічне мислення учнів; виховувати бажання знайти улюблену справу та досягти успіху.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*); картки для парної та групової роботи; телевізор чи ноутбук; відеозаписи; ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, соціальна та здоров'язбережувальна.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав дзвінкий дзвінок.
Розпочнімо наш урок.
Допитливі в класі діти
Про все хочуть знати на світі.
З добрим ранком!
Розпочато день.
Першим ділом женемо лінь.
На уроках не нудьгувати,
А працювати і рахувати!

2. Каліграфічна хвилинка. Написання цифр 1, 2, 3

- Скільки сонечок на небі? (1.)
- Скільки у людини рук? (2.)
- Скільки кольорів має світлофор. (3.)
- Поясніть, який колір світлофора дозволяє пішоходаві переходити дорогу.

Світлофор потрібен всім:
І дорослим, і малим.
Друзі, він багато може,—
Пішоходам допоможе
Він дорогу перейти
Без лихих пригод в путі.
Блимне лиш червоним оком —

Нас застерігає строго,
Що не можна крокувати,
Необхідно почекати.
А засвітиться зелене:
І для тебе, і для мене
Шлях відкритий, можна йти,
Дуже раді я і ти.

3. Робота з математичними матеріалами

— Покладіть на парту 6 трикутників та стільки ж кружечків. Скільки кружечків необхідно покласти? (*Теж 6.*) Додайте до кружечків 1, а потім ще 2. Яке число додали? Складіть приклад. ($6 + 1 + 2 = 6 + 3 = 9$) Скільки кружечків отримали? Що можна сказати про кількість кружечків відносно кількості квадратів? (*Кружечків на 3 більше.*) Що можна сказати про кількість квадратів відносно кількості кружечків? (*Квадратів на 3 менше.*) Від кількості квадратів заберіть 2 квадрати, а потім ще 1. Скільки залишилося? Яка арифметична дія передає сутність виконаних нами дій? (*Віднімання.*) Яке число ми відняли? (3.) Складіть приклад за виконаними діями. ($6 - 2 - 1 = 6 - 3 = 3$.)

4. Уточнення понять «більше за ...», «менше від ...», «збільш на ...», «зменш на ...» (с. 70, завдання 5).

Робота в парах

- Числа, які менші від 6, збільши на 2. Числа, які більші за 6, зменши на 2.

Фізкультхвилинка

Стали, діти, біля парт.
Кожен з вас здоров'я варт.
Піднімайте руки вгору,
Сонце сили додасть хворим.
Присідайте до землі,

Будуть сили немалі.
А тепер взялися за руки,
Хай облишать слабкість й муки.
Нам же далі працювати,
То й здоров'я треба мати.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Складання діаграми «Світ захоплень»

— Сьогодні ми поговоримо про світ наших захоплень. Що вам подобається робити? Чим ви захоплюєтеся? *(Відповіді дітей.)*

За відповідями дітей колективно на дошці складають стовпчикову діаграму «Світ захоплень нашого класу». *(Варіанти захоплень: конструювання, комп'ютерні ігри, спорт, танці, плавання, малювання, колекціонування тощо.)*

Уточнення поняття «колекціонування»

Колекціонування — цілеспрямоване збирання, як правило, однорідних предметів, що зазвичай мають наукову, історичну або художню цінність. В основі колекціонування — пізнання, задоволення певних інтересів.

— Як ви вважаєте, що можна колекціонувати *(збирати)*? *(Відповіді дітей.)* Пропоную вам зібрати колекцію кумедних цифр-розмальовок, що ви будете отримувати за правильні, розумні відповіді.

2. Удосконалення обчислювальних навичок *(підручник, с. 70)*

1) *Повторення способів додавання та віднімання числа 3 (завдання 3). Самостійне розв'язування прикладів двома способами.*

2) *Розв'язування прикладів на дві дії (завдання 4). Робота в парах.*

Обчислення значень виразів за схемами.

3) *Робота з ланцюжком прикладів. Вправа «Завантаж вагони» (завдання 1).*

Потрібно, розв'язуючи приклади, дізнатися кількість *(або вагу)* товару, що перевозять у кожному вагоні.

— Багато дітей та навіть деякі дорослі захоплюються колекціонуванням іграшок: машинок, ляльок, ведмедиків, роботів, ялинкових прикрас.

— Який потяг зібрав один із учнів? Дізнаймося місткість кожного вагона.

3. Робота зі схемами та складання рівностей до них *(с. 70, завдання 2)*

— Прочитайте задачі. Чим захоплюються діти? *(Читанням. Можливо, вони колекціонують журинали.)*

Визначення схем та складання рівностей до них.

— На дошці — всі 4 схеми. На звороті трьох із них записано частини слова «бібліофіл». Розташуйте схеми у порядку розташування задач у підручнику. Перегорніть їх та прочитайте слово.

Задача 1 — схема 2 — частина слова «біб».

Задача 2 — схема 3 — частина слова «ліо».

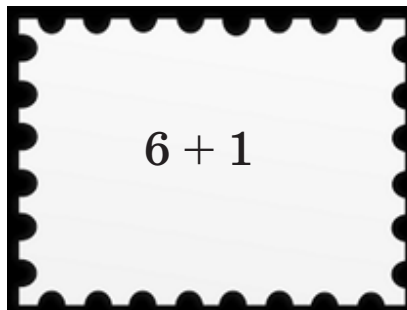
Задача 3 — схема 4 — частина слова «філ».

— Деякі люди зберігають пристрасть до колекціонування на все життя. Бібліофілом називають пристрасного любителя книг, збирача рідкісних та старовинних книжок.

4. Розв'язування прикладів на основі знання складу чисел. Гра «Філателіст». Робота в групах

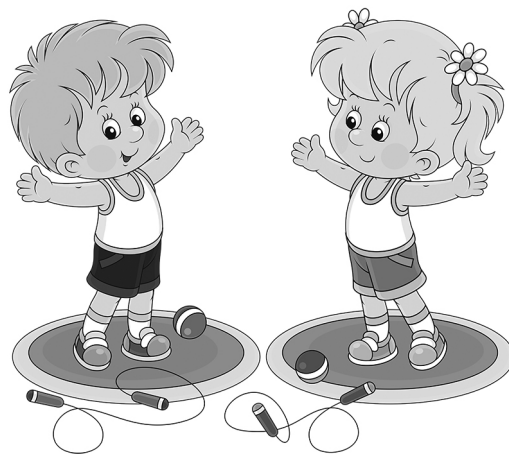
— Зараз пропоную вам побути філателістами. Так називають людей, які збирають поштові марки. Цей вид колекціонування зародився понад 100 років і був дуже поширений у ХХ столітті.

На марках записано приклади. Потрібно дібрати марки з однаковою відповіддю. Кожна група отримує конкретне число-відповідь. *(Наприклад, 7. Добирає приклади: $6 + 1$, $9 - 2$, $3 + 4$, $8 - 1$ тощо).*

Фізкультхвилинка

Руки в сторону та вгору —
На носочки підніміться.
Підніміть голівку вгору
Й на долоньки подивіться.
Руки в сторони розводим,
Опускаєм плавно вниз,
Присідати ми почнемо,
Добре ноги розімнемо.
Раз присіли — руки прямо.
Встали. Знову все так само.
Вправо дружно почали.
Нахил вліво — раз, два, три!
Повертаємося вправо.
Все виконуємо гарно.
Вліво, вправо повернулись.
Ось розминці вже й кінець.
Хто ж старався — молодець!

5. Логічна вправа

- У Данилка й Катрусі в кишеньках лежать монетки, причому в лівій на дві більше, ніж у правій. У Данилка в лівій кишеньці — 3, у Катрусі в правій — 2 монетки. Скільки монеток у Данилка? А у Катрусі? Скільки всього монеток у дітей?

	Ліва кишенька (на 2 більше)	Права кишенька	Усього
Данилко	3	...1	4
Катруся	...4	2	6
Всього	7	3	10

— Чи знаєте ви, як називається захоплення (*хобі*) людини збирати рідкісні монети? Розгадайте шараду.

- Візьми від назви числа, що позначає порожню множину перші дві букви. (*НУ*)
Додай третю ноту (*МІ*) та букву, схожу на цифру 3. (*З*)
Додай ще слово «математика» без перших чотирьох букв. (*МАТИКА*)
— Що утворилося? (*Нумізматика — наука, що вивчає походження грошей, їхні види; різновид колекціонування.*)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Метод «Мікрофон»

- Сьогодні на уроці ми були колекціонерами. Скільки розмальовок ви назбирали? Які знання ми «колекціонували»?
- Що вас зацікавило на уроці?
- Чи запам'ятали ви, як називають колекціонерів книжок, марок, грошей?
- Яку колекцію ви хотіли б зібрати?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК
